

SUNUŞ

*İnsanlarım, ah benim insanlarım,
Antenler yalan söylüyorsa
Yalan söylüyorsa rotatifler,
Kitaplar yalan söylüyorsa,
Duvarda fiş, sütunda ilân yalan söylüyorsa,
Beyaz perdede yalan söylüyorsa çıplak baldırları kızların,
Dua yalan söylüyorsa,
Ninni yalan söylüyorsa,
Rüya yalan söylüyorsa,
Meyhanede keman çalan yalan söylüyorsa
Yalan söylüyorsa umutsuz günlerin gecelerinde ay ışığı,
Ses yalan söylüyorsa,
Söz yalan söylüyorsa,
Ellerinizden başka her şey,
Herkes yalan söylüyorsa,
Elleriniz balçık gibi itaatli,
Elleriniz karanlık gibi kör,
Elleriniz çoban köpekleri gibi aptal olsun,
Elleriniz isyan etmesin diyedir.
Ve zaten bu kadar az misafir olduğumuz,
Bu ölümlü, bu yaşanası dünyada
Bu bezirgan saltanatı, bu zulüm bitmesin diyedir.*

Nazım Hikmet

Değerli Meslektaşlarım,

Odamızın 45. Dönem faaliyetleri, ülkemizin içine sokulduğu derin siyasal, hukuksal, ekonomik, askeri ve toplumsal bir kriz ortamı içerisinde geçmiştir ve bu derin kriz hala devam etmektedir. Böylesi ağır bir dönemin yarattığı olumsuzluklar elbette biz mühendisleri ve meslek örgütümüzü de yakından etkilemiştir. Buna rağmen demokratik ve laik bir hukuk devletinde özgür ve eşit yurttaşlar olarak barış içinde yaşama umudunu yitirmeden, hem ülkemizin, hem kamunun yararı için mücadeleden geri adım atmayan, meslektaşlarımızın hakları, mesleğimizin onuru ve gerekleri için yılmadan çalışmalar yürüten tüm şubelerimize, yöneticilerimize, çeşitli komisyon ve çalışma gruplarında görev alan meslektaşlarımıza öncelikle teşekkür etmek istiyorum. Örgütümüzün bugünlere gelmesinde; toplumcu, demokratik bir çizgiyi benimseyip sürdürmesinde, emekten, eşitlikten, özgürlükten ve demokrasiden yana tavır alınmasında emeği geçen yitirdiğimiz değerlerimizi de saygıyla anıyorum.

Geçen genel kurulumuzu yoğun şiddet ve terör olaylarının karanlık gölgesi altında yapmıştık. Üzülerek ifade ediyorum ki bu genel kurulumuzu daha da büyük bir şiddet girişiminin ardından başlayan karanlık bir ortam içerisinde yapıyoruz. Bugün, 15 Temmuz 2016 tarihinde yaşanan Fethullahçı Terör Örgütü'nün darbe girişimi ve bu darbe girişiminin bastırılmasının

ardından gelen sivil darbe ortamında yaşıyoruz. Darbe girişimini “Allah’ın lütfu” olarak nitelendiren siyasal iktidar, 20 Temmuz 2016 tarihinde Türkiye’de olağanüstü hal ilan etmiştir. Başlangıçta 3 ay olarak ilan edilen olağanüstü hal, tam 7 kez uzatılmış olup; ülkemiz yaklaşık 2 yıldır OHAL ile yönetilmektedir.

Ne yaşadığımız bu darbe girişimi ne de arkasından gelen demokrasi ve hukuku rafa kaldıran baskıcı yönetim sorunu 1-2 yıllık süreçle açıklanabilir. 12 Eylül Askeri Darbesi’nin ardından kurulan siyasal ve ekonomik düzen içerisinde küresel sermayenin ihtiyaçları doğrultusunda ülkemiz şekillendirilmiş, “yeşil kuşak” projesiyle bugünkü gerici ortamın tohumları atılmıştır. Sanayisizleşme dayatılırken, Cumhuriyet’in yarattığı sanayi kurumları birer birer yok edilirken, üretim ekonomisinden koparılan ve sıcak paraya bağımlı hale getirilen ülke ekonomisi, cari açık ve dış borç yükü altında her 10 yılda bir krizden krize sokulmuştur. Bu krizlere paralel olarak siyasal sistemimiz de daha karanlık, çıkmaz sokaklara itilmiştir. Son 15 yılda AKP vasıtasıyla Türkiye’ye biçilen “ılımlı İslam” gömleğinin üstüne her seçim ve referandum süreciyle bir kördüğüm atılmıştır. Bu kördüğümle gömleğin rengi değişmeye başlamış, ama “demokrasi” yalanları, “ileri demokrasi” gibi daha büyük yalanlarla sürdürülmüştür. Bugün bizlere dayatılan demokrasi tanımı ise artık hepimizin bildiği gibi “siyasal iktidara tam biat” olmuştur.

Siyasal olarak örgütlü toplum yok edilirken, sivil toplum adı altında tarikatlar geçit verilmiştir. Siyasal partilerin koalisyonları tu kaka ilan edilirken, tarikat koalisyonları siyasal iktidarlara belirlenir hale getirilmiştir. Son 15 yılda AKP iktidarlara döneminde Fethullahçılar başta olmak üzere bu tarikatlar baş tacı edilmiş deyim yerindeyse “demokrasi” diye tarikatlar arası denge ve koalisyonların işletildiği bir yapı oluşturulmuştur. Devleti ve kurumları ele geçirme anlayışı içerisinde önce kadrolara müdahale edilmiş, Fethullahçılar başta olmak üzere tarikat referanslı atamalar yapılmış, ilgili alanda mezun olmak ve başarı göstermek, liyakat ve yeterlilik gibi tüm kurallar alaşağı edilip, önce tarikat bağlantısı esas alınmıştır.

Aydın çevrelerin yıllardır mücadele ettikleri, ülkemiz için ne büyük bir tehlike oluşturduğunu anlatmaya çalıştıkları Fethullahçılar ve onun gibi tarikat yapılarının karanlık yüzü 15 Temmuz FETÖ Darbe Girişimi’yle ayan beyan ortaya çıkınca “Kandırıldık” deyip işin içinden çıkmak mümkün değildir. Fethullahçı referanslarıyla siyaset yapanlar, Fethullahçı referansıyla kamuda işe girenler, Fethullahçı referansıyla ihale alanlar, Fethullahçıların yaptıkları kumpaslar, şikeler, hileler, torpiller, ayak kaydırmalar... Tüm bunlar ortada durmakta, işin kötüsü Fethullahçılar yerine bu kez başka tarikat bağlantılı yapıların egemenliği yaratılmakta, bugün adı FETÖ olanın yarım SETÖ, METÖ olacağı gerçeği ise görmezden gelinmektedir.

Bu hukuki ve etik olarak hiçbir şekilde açıklanamaz garabet durum; kamu kurumlarındaki en üst birimden en küçük birime varıncaya kadar işletilmiş; taşeronlaştırılmış temizlik şirketlerinin işe aldıkları elemanlar için bile sözde “referans” denilen aslı ise torpil olan adaletsizlik geçerli kılınmıştır. AKP iktidarlara, bu kadrolaşma ve devleti AKP’lileştirme önünde engel olarak gördükleri her birime doğrudan müdahale etmişlerdir. Kamu reformu adı altında kurumsal yapılar dağıtılmıştır. Günübirlik siyasal çıkarları doğrultusunda bir bakmışsınız iki bakanlık birleştirilmiş, bir bakmışsınız bir bakanlık yok edilmiş, yılların Devlet Planlama Teşkilatı, Elektrik İşleri Etüt İdaresi lağvedilmiştir. OHAL süreciyle de bir gecede çıkardıkları KHK ile bir kurulu kapatıvermektedirler.

Kamu kurumlarında yaratılan bu dağıtma sürecine, demokrasilerde yeri geldiğinde 4. kuvvet olarak adlandırılan medyaya müdahale eşlik etmiştir. AKP iktidarıyla başlayan medyaya yönelik müdahaleler kapsamında önce merkez medyayı parti yandaşlarının egemenliğine geçirmeye yönelik Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu üzerinden adımlar atılmıştır. Ardından köşe yazarlarının işten attırılması, yönetici kadrolara AKP'nin istediği isimlerin atanması, yine AKP'nin istediği köşe yazarlarına yer açılması, biat etmeyen gazetelerin çalışanlarının yasaklanması, gazetecilik faaliyetlerini yerine getirmelerinin engellenmesi, uydu üzerinden televizyon kanallarının yasaklanması, radyo ve televizyonların kapatılması, gazetecilerin hapse atılması, yıllarca hapiste tutulmaları gelmiştir. Türkiye Gazeteciler Sendikası'nın 17 Şubat 2018 tarihli açıklamasına göre 145 gazeteci ve medya çalışanı halen cezaevindedir. Sınır Tanımayan Gazeteciler Örgütü'nün 2017 yılı raporunda Türkiye'de gazetecilerin sistematik olarak uzun süre tutuklu kaldığı ve böylelikle mahkeme kararı olmaksızın cezalandırıldığı ifade ediliyor. Yine Gazetecileri Koruma Komitesi'nin 2017 Basın Özgürlüğü Endeksi Raporu'na göre en fazla gazeteciyi demir parmaklıklar arkasında tutan ülkeler sıralamasında Türkiye birinci. Yani bugün değil özgür basın, basından söz etmek bile zordur. İktidarın savunuculuğuna soyunmuş kalemler öylesine medyayı doldurmuştur ki, artık bu kalemler iktidar yanında saf tutma yarışı içinde birbirlerinin gözlerini oymaktadır.

Bir ülkede yaşayan yurttaşları bir arada tutan temel yapı taşı olan hukuk sistemi yerle bir edilmiştir. Anayasayı, yasaları hiçe sayan yönetim anlayışı, dava açmayı bile suç, terör olarak göstermeye çalışmış; bugün dava açıp hak aramanın suç sayıldığı bir ortam yaratılmıştır. Yargı kurumlarına yönelik türlü çeşitli müdahaleler yapılmış, sonunda tek adam önünde el pençe divan duran, ayakta alkışlayan, ön ilikleyen sözde bağımsız, özde ve görüntüde de tam bağımlı bir yargı ortamı yaratılmıştır. TMMOB ve odalarının kamu yararı ve mesleğin gereklerini göz önünde bulundurarak açtığı davaları kazanmasını hazmedemeyen iktidar, ilk Anayasa değişikliğiyle idari yargıyı "yerindelik denetimi yapamayacağı" yasağıyla sıkıştırmaya çalışmıştır. Oysaki açılan davalarda iktidarın tercihlerine yönelik bir yerindelik denetimi söz konusu değildir. Bizzat iktidar ve iktidarın vekillerinin çoğunlukta olduğu Meclis'te çıkarılan yasalara aykırılıklar, yine iktidarın belirleyici olduğu kamu kurumlarının çıkardığı ikincil mevzuatlara aykırılıklar ve kamu yararı esas alındığı ve alınması gerektiği gerçeği "yalanlar makinasıyla" öğütülmüştür. Bunun sonucunda örneğin bizim alanımızdan baktığımızda ne mi olmuştur? Örneğin Yangın Yönetmeliği gibi düzenlemelerin dahi yargısal denetiminde yargı organları çekinceli kararlara imza atmış, Aladağ yurt yangını gibi çocuklarımızın öldüğü yangınlar, kamusal zararlar ortaya çıkmıştır.

Anayasa üzerinden yargıya yapılan müdahaleler birbirini izlemiş; Anayasa AKP'nin aracı haline getirilmiştir. 10 yılda 3 Anayasa referandumu yapılmıştır. 2007 Referandumu'nda 5 yılda değil 4 yılda bir yapılması kabul edilen milletvekili seçimlerine ilişkin süre, 2017 yılında yapılan referandumla yeniden 5 yıla çıkarılmıştır.

"12 Eylül ile hesaplaşacağız, pozitif ayrımcılık getireceğiz" görüntüsüyle yapılan 2010 yılı Anayasa değişikliğiyle kadın ve çocuklara yönelik düzenleme yapılmadığı gibi tam tersine şiddet ve taciz her geçen gün artmış; küçük kız çocuklarının tecavüzçüsü ile evlendirilmesine olanak sağlayacak bir düzenleme bile yapılmaya kalkılmıştır.

Yine bu Anayasa değişikliğiyle hakim ve savcıların meslekten çıkarılmaları halinde yargısal denetim yolu açılacak denmiş; tam tersine hakimlik güvencesi yok edilmiştir. 2010 yılında

AKP-Cemaat işbirliğiyle yapılan Anayasa değişikliği iflas etmiş; OHAL ortamında ikinci bir Anayasa değişikliği topluma dayatılmıştır.

2010 Referandumu'nda 11'den 17'ye çıkarılan Anayasa Mahkemesi üye sayısı 2017 Referandumu'nda 15'e indirilmiştir. 2010 Referandumu'nda Hakimler Savcılar Yüksek Kurulu asıl üye sayısı 7 asıl 5 yedek üyeden 22 asıl 12 yedek üyeye çıkartılıp, 3 daire halinde çalışsın denilmiş; 2017 Referandumu'nda ise 22'den 13'e indirilsin, yedek üye olmasın, 2 daire halinde çalışsın oylaması yapılmıştır.

2010 Referandumu'nda HSYK'nın Adalet Bakanı ve Müsteşarı dışındaki 10 asil ve yedek üyesinden 6'sını Yargıtay, 4'ünü Danıştay'ın belirlediği adaylar arasından Cumhurbaşkanı seçmesin; 32 asıl ve yedek üyenin 10'unu Yargıtay ve Danıştay genel kurulları, 2'sini Türkiye Adalet Akademisi Genel Kurulu, 4'ünü doğrudan Cumhurbaşkanı belirlesin, 16'sı ise hakim ve savcıların oylarıyla belirlensin oylaması yapıldı. 2017 Referandumu'nda bundan vazgeçilip, 11 üyenin 4'ünü Cumhurbaşkanı, 7'sini TBMM belirlesin; Yargıtay, Danıştay, Türkiye Adalet Akademisi, hakimler ve savcılar seçimle belirlemesin denildi.

OHAL ortamında zaten ne yargı mensuplarının ne yurttaşların hukuki hiçbir güvencesi kalmadı. Aylarca içerde tutulan insanların sonradan masum oldukları anlaşılıp serbest bıraktıkları, çok sayıda yurttaşın mağdur edildiği bir dönem yaşandı.

OHAL ortamında topluma dayatılan ve mühürsüz oyların geçerli sayılmasıyla seçimlere yönelik zaten var olan şaibelerin katlandığı 2017 Referandumu ülkemizin siyasal sistemine de derin bir müdahaleyi getirdi. Parti devleti anlayışını yerleştiren AKP iktidarları, bu Anayasa dayatmasıyla Partili Cumhurbaşkanı sistemine geçiş yapılmasını sağladılar. Hükümet lağvedilip, tüm yetkiler partili bir Cumhurbaşkanı'na verilmiştir. Kuvvetler ayrılığı yok edilirken, Meclis işlevsiz hale getirilmiştir. Yasama yetkisine partili Cumhurbaşkanı'nın el koyması sağlanmıştır. 360 oyla kendi kendini feshedebilen TBMM'de ancak 400 oy çıkarsa Yüce Divan söz konusu olabilecek hale getirilmiştir. Denetimsiz her alanda egemen tek bir güç yaratılmıştır. Henüz Anayasa değişikliği tam olarak yürürlüğe girmemiş olsa da zaten kalıcılaştırılan OHAL süreciyle tek adam yönetimi esas kılınmıştır.

Denetimin sandıkta yapılacağı iddiası ise bugünkü koşullarda lafı güzaftr. Çünkü adaletin yok edildiği bir ülkede dokunulmazlıkların kaldırılmış olması seçilmişlere, siyasi partilere müdahale yolunu açan bir düzlem yaratmıştır. Belediyelere kayyum atanmış, seçilmiş milletvekilleri hapse atılmıştır, fikir özgürlüğü, haber alma hakkı, temel insan hakları yok sayılmaktadır. Bugün iktidarı eleştiren siyasal partileri, kurumları, meslek örgütlerini, kişileri "terörist" ilan eden bir ortamda içi boşaltılmış bir "demokrasi"nin saltanatı sürülmektedir.

Bir ülkede farklı siyasal anlayışların birbirlerini denetimini sağlayan koalisyonları kötüleyerek "istikrar ve güçlü iktidar" vurgusuyla her seçimde halkın karşısına çıkıp oy isteyen iktidar, aslında tüm iktidarı boyunca gizli kapaklı koalisyonlar, kendisini destekleyen payandalar yaratmıştır. Fethullahçıları, "Yetmez, ama evet" diyenleri, "çözüm sürecini" kullanmış, işi bittiğinde hepsine sırtını dönmekle yetinmemiş, halkın tepki gösterdiği hataları da üstlerine yıkarak kendisini pürü pak ilan ederek, bu kesimleri hapse yollamış; bugün de "tek bayrak, tek devlet, tek millet" söylemiyle adına "Cumhur ittifakı" dedikleri bir ittifakla seçimlere hazırlanmaktadır. Demokrasinin temelini oluşturan "şeffaflığı" ortadan kaldırıp, gizli koalisyonlarla yürüyen iktidar, 2017 Anayasa referandumu ve OHAL ile sağladığı kontrolsüz güç içerisinde bugün ittifaktan söz edebilmektedir. AKP için meşru görülen ittifak, diğer

siyasal partiler için bırakın hoş görülmeyi “şer ittifakı” olarak lanse edilmektedir. Partili Cumhurbaşkanı sistemine geçişle sağlanan güç de iktidarı kesmemiştir. Cumhurbaşkanlığı olarak yürütülen süreç, dış politikaya da yansıtılmış; Afrin’e yönelik başlatılan operasyon iç politika malzemesi yapılmıştır.

“Güçlü Türkiye, Güçlü Yönetim” iddiasıyla otoriter bir tek adam rejimi yaratılırken, bir ülkenin gücünün yurttaşlarının güçlü olmasıyla sağlanabileceği, bir ülkenin bilimle, akılla, özgür düşünceyle güçlü olacağı gerçeği yok sayılmıştır. Bilim, akıl, özgür düşünce mühendisliğin temelidir. Bu temel üzerinden Odamız ve TMMOB, OHAL sürecinde Anayasa değişikliğine karşı çıkmıştır. Referandum süreci tüm hukuksuzluklara, baskı ve tehditlere karşın Cumhuriyet’i sahiplenerek, demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti için mücadele eden geniş bir taban olduğunu da ortaya koymuştur. Türkiye’deki 30 büyükşehirden aralarında İstanbul ve Ankara’nın da olduğu 17’si referandumda “Hayır” demiştir. Bu sonuç eğitim ve bilinç düzeyi yükseldikçe gericiğe verilen primin azaldığını göstermektedir. İşte bu nedenledir ki iktidarın temel uğraşı eğitimidir.

İktidara biat edecek milyonlar yaratma arayışı içinde kuşaklar heba edilmektedir. Bir gecede partili Cumhurbaşkanı’nın talimatı ile milyonları ilgilendiren sınavlar kaldırılmakta, aylarca yerine ne getirileceği belirlenmemektedir. Eğitim sistemi yap-boz tahtası halinde hercümerç edilmiştir. TEOG bir gecede kaldırıldı. Uzun bekleyişlerden sonra önce reddedilen sonra kabul edildiği açıklanan Liseye Geçiş Sistemi-LGS TEOG’un yerini aldı. Ardından Cumhurbaşkanı üniversiteye giriş sisteminin de değişeceğini söyledi. YGS-LGS ayrımı kaldırıldı, alelacele yeni bir sınav sistemi oluşturuldu.

Tüm okulları imam-hatipleştirme uygulamaları devreye alındı. Seçmeli dersler zorlamalı yeni din dersleri dayatmasına dönüştürüldü. Müzik, resim gibi sanat derslerinin müfredattaki zamanları kısıldı. Eğitimde fırsat eşitliği tartışmaları tamamen rafa kaldırıldı, Darbe Girişimi öncesinde FETÖ ile yargı, polis ve eğitim üzerinden gizli savaş sürdüren AKP; dersaneleri kapatma kararıyla çocukları bu kez de özel okullara mahkum etti. Devletin en temel görevlerinden olan eğitim için devlet okullarına kaynak ayırmak yerine özel okullara gönderilen çocukların ücretlerinin bir kısmını karşılama yoluna gitti. Kamunun parasıyla kamu okullarında verilmesi gereken hizmetleri vakıflara devretmeye başladı. MEB’in 24 Temmuz 2017 tarihinde, adı cinsel istismar davasında geçen Ensar Vakfı’yla imzaladığı protokole göre bu vakıf, okullarda öğrencilere yönelik sanatsal, sportif, sosyal, kültürel, bilimsel ve teknolojik gelişimi desteklemeye yönelik eğitim, seminer, proje, gezi, kitap okuma, yarışma, kamp, yaz okulu adı altında etkinlikler düzenleyebilecek. Ayrıca Türkiye genelinde halk eğitim merkezlerinde kurslar açabilecek. Müfredatı vakıf belirleyecek, parayı MEB ödeyecek. Yani bizler ödeyeceğiz.

Laikliği eğitim sisteminde yok eden iktidar, başta kız çocukları olmak üzere çocukları özgün eğitimden uzaklaştıran bir sistem de yürürlüğe sokmuştur. Öğrenciler, imam hatip, meslek lisesi ya da açık lise dayatmasıyla karşı karşıya bırakılmıştır. Çocuklar üzerinde okullarda uygulanan psikolojik baskıdan hiç söz etmeyelim.

Bir ülkenin geleceğinin yapıtaşı olan “üniversitemiz” de artık özgür bilim yuvaları değil, düşüncenin suç sayıldığı, FETÖ ile mücadele adı altında hiçbir terör bağlantısı olmayan değerli bilim insanları ve akademisyenlerin görevlerinden uzaklaştırıldığı, içi boşaltılmış binalardır. 12 Eylül ürünü YÖK’ü eleştirirken, kendisinin de YÖK’e karşı çıktığını söyleyen

siyasal partinin iktidarında sadece YÖK eliyle değil, doğrudan siyasal iktidarın yönetici seçimlerine müdahalesiyle var olan özerklik alanları dahi yok edilmiştir. Odamız Üyesi Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nden Melda Yaman Öztürk ve Özgür Öztürk de iktidarın hışmasına uğrayan akademisyenlerden olmuştur. Düşünce özgürlüğü ve bilimsel özgürlük için verdikleri mücadele nedeniyle bu arkadaşlarımız 45. Dönem Hasan Balıkcı Onur Ödülü'ne değer görülmüştür. Kaçak elektrik kullanımına karşı verdiği mücadelede kiralık katillerce haince katledilen Üyemiz Hasan Balıkcı'nın anısına düzenlediğimiz ödülü, bu Genel Kurulumuz'da kendilerine sunacağız.

“Terör” kelimesi, içeriğini yalnız iktidarın bildiği büyüklü bir sözcüğe dönüştürülmüş, iktidarın kendisine muhalefet eden herkesi yok etmek için kullandığı sihirli bir değnek olarak kullanılmaya başlanmıştır. Fethullahçılar için bile terörün tanımını hukuk devletinde olmayacak bir şekilde iktidar yapmış, 17-25 Aralık 2013 tarihleri milat olarak ilan etmiştir. İktidarın terör tanımı nedense Fethullahçıların siyasal ayağını da yok saymaktadır. Fethullahçıların olduğu sonradan ilan edilen bankalara daha fazla faiz almak için emekli maaşını yatıranlar dahi terörist ilan edilirken, Fethullah'ın siyasetçilerinden, paralel devlet kurarak orduyu, polisi, yargıyı, eğitimi ele geçirmelerinde rol oynayanlardan hesap sorulmamaktadır.

İktidarın ve Fethullahçıların yarattığı topluma ve Türkiye Cumhuriyeti'ne zarar verici yapılanmadan ders alınıp, demokrasi, şeffaflık, fikir özgürlüğü ve hukuk devletini güçlendirmek yerine tam tersine uygulamalar ülkemiz adına kaygılarımızı artırmaktadır. Geçen yılın sonunda terörle mücadele adı altında kişilere suç işleme özgürlüğü veren 696 sayılı KHK çıkarılmıştır. Bu hukuk devletini tamamen ortadan kaldırarak toplumu ilkel bir anarşi durumuna sürükleyebilecek kaygı verici bir adımdır. Üstelik kolluk kuvvetlerinden bağımsız iktidara yakın milis gücü oluşturulduğu iddiaları bu kaygıları giderek artırmaktadır.

İşte bu ortamda ülkemizin seçimlere hazırlanıyor olması demokrasi ve seçim güvenliği ile ilgili endişeleri de artırmaktadır. Seçim sisteminin elektronik yapısına yönelik eleştiriler bir yana seçmen sayısı, ölümlere oy kullanılması, parmak boyasının kaldırılmış olması nedeniyle mükerrer oy sorunlarına yeni yapılan yasal düzenleme ile yenileri eklenmiştir. İttifak Yasası olarak adlandırılan 2017 Anayasa Referandumu'nda şaibe yaratan mühürsüz oy pusulalarının geçerli sayılmasına yönelik yasal düzenleme yapılmıştır. Birbirini tanıyan insanların aynı sandıkta oy kullanmasını engelleyecek şekilde oy kullanılacak sandıklar belirlenecektir. Oy pusulasında tek başına seçime giren siyasal partilerden farklı olarak ittifak yapan partilere yan yana olacak şekilde mühürlerin daha geniş bir alanda geçerli sayılmasına olanak sağlayacak düzenleme yapılmıştır. Sandık Kurulu Başkanı dışında kişilerin başvurusuyla kolluk güçlerinin sandık başlarına gelebileceklerdir. Yatağa bağımlı seçmenler için seyyar sandık kurulacak olması bu sandıkların güvenliği açısından kaygıyla karşılanmıştır. Valilere istediği yere sandık kurdurma yetkisi tanınmıştır. Sandık Kurulu Başkanı siyasi partilerin gösterdikleri adaylar arasından kurayla belirlenmeyecek, belirlenen kamu görevlisi Sandık Kurulu Başkanı olacak. AKP; seçim barajını kaldırmadığı gibi ittifak yapan partiler için toplam oy üzerinden yüzde 10'luk seçim barajı uygulanmasına ilişkin yasal düzenleme yapmıştır.

Değerli Meslektaşlarım,

Buraya kadar anlattığımız ülkemizin kurumları ve yapılarına yönelik iktidarın parti devleti olma yolunda yaptığı müdahalelerden meslek örgütleri de nasibini almıştır. Meslek örgütleri

gibi demokratik kurumlar ilk önce seçim süreçlerine yönelik müdahalelerle ele geçirilmeye çalışılmıştır. Siyasal iktidar yandaşı gruplanmalar, kamu kurumları üzerinden yürütülen zorlamalar, düşünen-sorgulayan mühendisler üzerinde etkili olamamış; seçimlerle bu meslek örgütlerini ele geçirememişlerdir.

Bunun üzerine meslek örgütlerinin işlevlerini etkisizleştirmeye çalışmışlardır. AKP iktidarları boyunca buna yönelik psikolojik ve fiziki çeşitli müdahaleler yapılmıştır. Bu düzenlemelerin ilk adımı Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanlığı döneminde Devlet Denetleme Kurulu'na meslek örgütleri için rapor hazırlattırılarak atılmıştır. Ardından TMMOB ve bağlı odalarındaki yönetim kurulu üyelerinin yurtdışı programları bile izne tabi kılınmaya çalışılmıştır. 2012 yılından itibaren ortalıkta TMMOB ve odaların kuruluşları ile işleyişlerine yönelik müdahale etmek üzere yasa taslakları dolanmaya başlamıştır. Bu yasa taslaklarına karşın TMMOB bünyesinde örgütlü bir kampanya yürütülmüş, bugüne kadar bu girişimlerin püskürtülmesi sağlanmıştır.

Mesleğin gerekleri, kamunun can ve mal güvenliği, çevrenin korunması yönündeki uyarılarımız yok sayıldığı gibi meslek örgütlerini itibarsızlaştırmaya yönelik kampanyalar yürütülmüştür. Kimi zaman yandaş medya üzerinden sürdürülen, kimi zaman en yetkili ağzlardan ağır ithamlara kadar vardırılan bu kampanyalarda “meslek örgütleri siyaset yapıyor” gibi söylemler öne çıkarılmıştır. İşte 12 Eylül'ün toplumu siyasetten uzaklaştırma anlayışının bir ürünü olan bu yaklaşım, temelde sakattır. Elbette meslek örgütleri siyasal kurumlar değildir. Ancak mesleğimizle üyelerimizle ilgili siyasetin aldığı kararlar, siyasi tercihler doğrudan bizleri ilgilendirmektedir. Siyaset toplumdan, çalışma yaşamından ari, ne olduğu belirsiz bir üst varlık mıdır? Toplumsal ve ekonomik hayatı ilgilendiren her şey siyasetin içerisindedir. Bu eleştiriler içerisinde meslek örgütleri sanki Ar-Ge ya da teknoloji geliştirme merkezi miymiş gibi eleştiriler de yapılmaktadır. Oysa odalarımız teknolojik gelişmelere yönelik pek çok faaliyetin de içerisindedir. Örneğin Odamız Bilimsel Dergi yayımlamakta, meslek içi eğitimler düzenlemekte, akademik dünya ile çeşitli etkinlikler gerçekleştirmektedir. Ulusal ve uluslararası düzeyde bilimsel sempozyum ve kongreler, Akademik Kamp, bitirme projelerine yönelik destekler hemen sayabileceğimiz faaliyetlerimizdir.

Meslek örgütlerini karalayıcı kampanyaların yanı sıra odalarımızı etkisizleştirmek, içini boşaltmak, iktidara biat etmesini sağlamak, meslektaşlarımızın haklarını ve mesleğimizin gereklerini savunmamızı engellemek için kimi düzenlemeler de yapılmıştır. Meslek örgütlerimizin bazı yetkileri ve gelir kaynakları yok edilmiştir. Oysa EMO gibi meslek örgütleri kamu kurumları dağıtılıp parçalanırken, kamusal denetim ortadan kaldırılırken, piyasanın aktörleri denilen unsurların yalnızca kar güdüsüyle hareket etmelerinin sağlandığı ortamda mesleğin gereklerini koruma yükümlülüğüyle hareket etmektedirler. Kamu yararı doğrultusunda can ve mal güvenliğini riske atan uygulamalara karşı üyeleri ve mesleğin gerekleri üzerinden müdahalelerde bulunmaktadırlar. Kamunun denetiminin olmadığı bir noktada her mühendisim, her doktorum diyenin iş yapması kabul edilebilir mi? Nitekim Odamız iş yapmak üzere bize sunulan belgelerden sahte mühendisler olduğunu tespit edip gereğini yapmaktadır. Yine mühendislerin yetki alanlarındaki işlerin bu alanda eğitim almamış ya da aldıkları eğitim belli alanlarda hizmet üretmelerine olanak vermeyen meslek gruplarına bırakılmasına karşı da mücadele yürütmektedir. Bu da elbette salt meslekçi bir yaklaşımla değil, mühendislik mesleğinin gerekleri ve kamunun yararı doğrultusunda yapılmaktadır.

AKP Genel Başkanı Tayyip Erdoğan, meslek örgütlerinin isimlerinin başındaki “Türk, Türkiye” gibi ifadelerin kaldırılacağını söylemiş, arkasından buna yönelik çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Meslek örgütleri Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’na dayanılarak kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip örgütlerdir. Ülkemizde sürekli kutuplaştırmalar yaratılmakta olup, toplumda yaratılan bu gerilim bugün kurumsal bir düzeye taşınmak istenmektedir. Mesleğini yerine getiren meslektaşlarımızın mesleki birliklikleri, meslek etiği ve meslek çıkarları, suni bir isim tartışmasıyla bozulmaya çalışılmaktadır. Her isteyen oda kurup, mesleki alanımızda çokça oda olması mesleki haklarımızın korunmasını değil, tam tersine yaratılan ayırıştırma üzerinden daha da küçültülmüş, etkisizleştirilmiş yapılaşmaların oluşumuna yol açacaktır. Bu tam da küresel sermayenin istediği bir düzen yaratacaktır. Ülkemizde zaten ucuz emek haline getirilmekte olan mühendislik, avukatlık, doktorluk gibi ürettikleri hizmetin doğasından gelen üretim gücünü kullanan kesimlerin haklarını kaybetmelerine yol açacaktır.

Mesleğin gereklerine yönelik denetimimizden rahatsız olan iktidar, TMMOB ve bağlı odaları iktidar vesayetine sokmak için de zaten bir süredir faaliyet yürütmektedir. 12 Eylül Rejimi’nin ürünü olan ve hiç işletilmemiş bir yasa maddesi AKP iktidarı zamanında uygulanmak istenmiştir. TMMOB ve bağlı odaları üzerinde vesayet kurmak üzere odaların idari ve mali denetimlerini ilgili bakanlıkların yapmasına yönelik Bakanlar Kurulu kararları çıkartılmıştır. Süreç ilk olarak Kimya Mühendisleri Odası’na yönelik işletilmiştir. OHAL sürecinde Kimya Mühendisleri Odamızın yönetiminin görevden alınmaları yönünde yargıdan karar çıkarılmıştır. EMO’nun idari ve mali denetiminin de Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılması öngörülmüş; 45. Dönem çalışmalarımız içerisinde EMO’ya yönelik denetim müdahalesiyle de karşılaşılmıştır. Denetim taleplerine her türlü kararın kamuoyuna açık olduğu, istedikleri bilgiyi bulabilecekleri yanıtı verilmiştir. Halen bu süreç devam etmektedir. Yasal mevzuat kapsamında denetim süreçleri işleyen, kararları idari yargıya ve kamuoyuna açık olan Oda uygulamaları üzerinde iktidar denetimi kurulmak istenmesi nasıl açıklanabilir? Hele AKP iktidarları dönemlerinde kamunun pek çok denetim kurumu ve yapısı ortadan kaldırılıp işlevsizleştirilmişken, zaten denetim süreçleri işleyen meslek örgütlerine yönelik bu denetim sevdası nereden çıkmıştır? Bunun yanıtı iktidarın ekonomi-politik anlayışı içerisinde gizlidir.

AKP iktidarlarının ekonomik kararlarının temelini, Türkiye Cumhuriyeti’nin küresel sermayeye tam entegrasyonu, bu çerçevede kamusal hizmetlerin özelleştirilmesi, sıcak paraya dayalı büyüme, üretim ekonomisi ve sanayi yerine inşaat ve rant zinciri oluşturmuştur. Elbette biz mühendislerin mesleğimizin gereği olan teknolojik gelişmeler için mücadele etmemiz, bu çerçevede sanayi ve ileri teknoloji üretim ekonomisini savunmamız aklın ve bilimin gereğidir. Temel zıtlık bu noktada ortaya çıkmaktadır. İkinci uyumsuzluğumuz, teknolojinin kamunun yararı doğrultusunda kullanılması noktasındadır. TMMOB ve bağlı odaları dünyayı ve insanları yok edici bir tüketim ekonomisini değil, doğayı ve insanı odak noktası yapan bir gelişimi savunmaktadır. Bu savunmamızın doğal bir uzantısını da yurttaşlarımıza kaliteli, ucuz ve eşit hizmet olanağı sağlanması oluşturmaktadır. Serbest piyasa denilen kamusal denetimin yok sayıldığı uygulamalar piyasa aktörlerinin kar hırsının yegane belirleyici olmasına yol açmaktadır.

Tüm dünyada kapitalizm; krizlerle, kimilerini hatta kimi ülkeleri batırıp, kimi ülkeleri zengin ederek yoluna devam etmekte, bu tür krizler Türkiye gibi ekonomisi sıcak paraya dayalı ülkeleri

daha derinden etkilemektedir. Krizler karşısında dayatılan reçeteler ise halkın üzerine daha fazla vergi yüklerinin yıkılması, büyüyen işsizlik rakamları, Türk Lirası'nın değer kaybetmesi, düşük ücretler, yüksek enflasyon, yükselen faiz oranları gibi geniş halk kitlelerini olumsuz etkileyen uygulamalar olmaktadır.

Bugüne kadar, kamu varlıklarının, Cumhuriyet dönemi boyunca halkın vergileriyle kurulmuş büyük kurumların elden çıkarılmasıyla nakit ihtiyacını karşılayan AKP, bu dönemde yaşanan ekonomik sıkışıklık karşısında Türkiye Varlık Fonu diye bir şey icat etmiş, deyim yerindeyse devletin varlıklarına el koymuştur. Devletin dış borçlanması 2000'li yıllarda özel sektör aracılığıyla gerçekleştirilirken, bu alanda da suyun bittiği noktaya gelince icat edilen Varlık Fonu, AKP'nin büyük bütçeli, kamuya büyük yükler oluşturan projelerine kaynak yaratmak için yeni borçlanmalar yapmak üzere bir araç olarak kurgulanmıştır.

Arkasından kredi garanti fonu, vergi teşvikleri, sübvansiyonlar ve kaynak aktarımlarıyla kamu üzerinden ekonomik büyüme sağlanmaya çalışılmıştır. Sonuç ise cari işlemler açığında bir yılda yüzde 42 artış olmuştur. Sanayi üretimi yüzde 6.3 büyümüş, ancak dış açığın ulusal gelire oranı yüzde 5.6'ya tırmanmıştır. Duayen iktisatçılardan Korkut Boratav, 2010-2017 döneminde Türkiye'nin birikimli cari açığının milli gelire oranı yüzde 4.2 iken, 2017'de yüzde 5.6'ya çıkmasının dış açık ve büyüme bağlantılarının AKP'nin son yıllarına göre bile bozulmuş olduğunu gösterdiğine dikkat çekmekte ve şöyle devam etmektedir:

“2000 öncesinin neoliberal yıllarına baktığımızda dış açık oranındaki tırmanmanın AKP'nin Türkiye ekonomisine ‘armağan’ ettiği bir çarpıklık olduğu da açık-seçik ortaya çıkacaktır: 1980-1999 yıllarında cari açığın GSYH'ya ortalama oranı yüzde 1 civarında seyretmiştir. Ekonominin yüzde 8-9'u aşan tempolarda büyüdüğü yıllarda (1997 ve 1990'da) dahi dış açıklar milli gelirin yüzde 2'sine ulaşmamıştır.”

Bu büyük cari açık karşısında Türkiye büyük bir finansman sıkıntısı yaşamaktadır. Sıcak para girişi için faizler artmaktadır. Hayri Kozanoğlu, yabancıların hisse senedi yatırımları, yurtiçi borçlanma senetleri ve mevduatlarının toplamı olarak bakıldığında; ülkeyi terk ettiğinde döviz kurlarını ve faizleri sarsacak sıcak para tutarının 142 milyar dolarla tavan yaptığını ortaya koyuyor. “AKP'nin iktidara geldiği dönemde Uluslararası Yatırım Pozisyonu eksi 85.5 milyar dolardı. 15 yıllık sürede ‘yerli ve milli’ hükümetler dış yükümlülüğümüzü 5.6 kat artırarak eksi 481 milyar dolara fırlattılar” diyor.

Özetle geldiğimiz nokta yüksek faiz, yüksek enflasyon ve yüksek borçtur. Bu ekonomik durum bizim mesleki alanlarımıza nasıl yansığını görmek için yüksek teknolojili ürünlerde dışsattımın dışalım karşılama oranına bakabiliriz. Türkiye'nin 2000'li yılların ilk yarısında yüzde 30'ların üzerinde olan yüksek teknolojili ürünlerde dışsattımın dışalım karşılama oranı 2010'lu yıllarda yüzde 20'lerin altına düşmüştür. İleri teknoloji ürünlerinde dış ticaret açığı yaklaşık 6 kat artarak 2001 yılındaki 4 milyar dolar düzeyinden 2016 yılsonunda 23.7 milyar dolara fırlamıştır.

Bilgisayar ve elektronik ürünler sektörü giderek büyüyen dış ticaret açığı ve özellikle dışsattımın dışalım karşılama oranının son 14 yılda yüzde 41'den yüzde 14'lere kadar düşmesi nedeniyle tehlike sinyalleri vermektedir. Türkiye'nin önemli bir elektronik ürünü olan ve net dışsattımcı olduğu tek alt sektör olan, TV satışının da yer aldığı tüketici elektronik ürünler pazarında da dışsattım gerilemiştir. 2002 yılında 1 milyar 476 milyon dolar olan dışsattım tutarı, bugün 1 milyar 421 milyon dolardır. Ama aynı alanda dışalım 275 milyon dolardan 1 milyar 161

milyon dolara çıkmıştır. En fazla dış ticaret açığı verilen alt sektör olarak cep telefonlarının da içinde yer aldığı iletişim donanımları grubunda 249 milyon dolarlık dışsatıma karşılık 5.8 milyar dolarlık dışalım yapılmıştır. Miktersal olarak ise dışsatımın dışalım karşılığında en yetersiz kaldığı alt sektör elektronik bileşenler ve devre kartlarının imalatı olup; 2016 yılında 103 milyon dolarlık dışsatıma karşılık neredeyse 4 milyar dolarlık dışalım yapılmıştır.

Teknolojik gelişim için uluslararası tekellerin belirlediği kriterlerin ötesinde yerli üretimi destekleyecek uygulamalara geçiş sağlanmalıdır. Ne yazık ki ülkemizde bu tür desteklerin verilmesinde bilimsel değil siyasal değerlendirmelerin baz alınması kaynakların da yanlış kullanımına yol açmaktadır.

Üretim sektörlerinin geri plana atılması, sıcak paraya dayalı ekonomi modeli, ülkemizde onca emekle yetiştirilen mühendisleri; tasarımcı ve üretimci yetenekleri törpüleyerek, pazarlamacı, montajcı, bakım ve işletme sorumlusu statüsüne indirgemektedir. Emek üzerinde yoğunlaşan baskılar, mühendis emeğinin de ucuzlatılması, esnek üretim modellerine tabi kılınması sonucunu doğurmaktadır. Mühendisliğin mesleki alanla doğrudan bağı koparılarak meslektaşlarımız şirketlerin düşük ücretli elemanı haline getirilmektedir. Mesleki alanlarımızdaki işsizlik sorunu ise giderek daha can yakıcı hale gelmeye başlamıştır.

Elektrik Mühendisleri Odası olarak 45. Dönem çalışmalarımız kapsamında üyelerimize yönelik anket yöntemiyle “Mühendislerin Durumu ve Mesleki Alan Araştırması” yapılmıştır. Toplam 4 bin 178 üyemizin yanıtladığı anket çalışması sonucunda EMO üyesi mühendisler arasında işsizlik oranının yüzde 18.7’ye tırmandığı saptanmıştır. Bu araştırma, elektrik, elektronik, telekomünikasyon, kontrol ve otomasyon, biyomedikal mühendisliği gibi üniversite sınavlarında yüksek puanlarla girilebilen bölümlerde onca emekle okuyan gençlerimize bir gelecek vadedemediğimizin açık göstergesidir. EMO’nun kapsamına giren tüm mühendislik alanlarında işsizlik oranı yüzde 15’i aşmıştır. Daha da dramatik bir sonuç işsizliğin gençler arasında giderek büyümesidir. İşsiz mühendislerin yüzde 63.25 ile çok büyük bölümü 31 yaşında ve daha genç mühendis meslektaşlarımızdan oluşmaktadır.

Acilen mühendislere yönelik istihdam planlaması yapılmalıdır. Bu istihdam planlaması için de ülkemizin katma değeri yüksek teknolojik ürünler alanında gelişimini sağlamak üzere stratejik planlamaya ihtiyaç bulunmaktadır. EMO’nun yaptığı çalışmada geleceğe yönelik hangi mesleki alanlarımızda gelişme olabileceği ve beklentiler de araştırılmıştır. Yenilenebilir enerji, elektrikli araçlar, depolama teknolojileri, akıllı şebekeler gelişme beklenen alanlar olarak öne çıkmıştır.

Yine araştırmamızın gösterdiği ilginç sonuçlarından birisi, mühendislerin yoğun olarak elektrik alanında çalışmak istedikleri, ama işsiz kalan mühendislerin çoğunun da elektrik alanında çalışırken işsiz kaldıkları gerçeğidir. İşsiz mühendislerin yüzde 40’ı en son elektrik alanında çalıştıklarını bildirmişlerdir. İşsizliğin yoğunlaştığı ikinci büyük kesimi ise yeni mezunlar oluşturmaktadır. Yine bu işsiz mühendislerin yüzde 60.6’sı elektrik alanında çalışmak istemektedirler. Halen çalışan, ama işinden memnun olmayıp başka iş arayan mühendislerin de yüzde 56.18’i elektrik alanında çalışmak istemektedir. EMO geneli için yapılan bu çalışmanın aynısı anketimize yanıt veren kadın mühendisler için ayrıca yapılmıştır. Kadın mühendis meslektaşlarımızda işsizlik oranı yüzde 30 ile çok yüksektir.

Hem kadın mühendislere yönelik çıkan sonuçlar, hem de araştırmanın kapsamı içerisinde yer alan işsiz mühendislerin en son çalıştıkları iş alanları, bu iş alanlarındaki görev tanımları

ya da konumları, hangi alanda çalışmak istedikleri, işsizliğin nedenlerine ilişkin görüşleri gibi veriler yapılacak bir planlamaya yönelik önemli ipuçları oluşturmaktadır. EMO'ya yönelik siyaset yapmasını, meslektaşlarının sorunlarıyla ilgilensin diyenlerin, özellikle siyasi iktidar temsilcilerinin bu çalışmamızı değerlendirmelerini, mühendislerin istihdamına yönelik çalışmalar yapmalarını, bu çalışmalara EMO'nun da katkı vereceği ortamlar yaratmalarını bekliyoruz. EMO'nun mühendislerin örgütü olarak meslektaşlarına yönelik iş ilanı bile yayımlamasının yasaklandığını, bu nedenle ceza verildiğini de burada hatırlatmak isterim.

Değerli Meslektaşlarım,

Enerji alanında yaşanan gelişmelere bakacak olursak; bildiğiniz gibi EPDK'nın kurulmasının ardından AKP hükümetleri döneminde enerji alanında piyasalaştırma süreci dağıtım özelleştirmeleri ve üretim özelleştirmeleriyle devam etmiştir. Dağıtımçıların ve üreticilerin kar savaşı içerisinde kamunun elinde kalan iletim sistemi ikinci plana atılmıştır. Üretim, iletim ve dağıtımdaki plansız adımlar sonucunda 31 Mart 2015 tarihinde tüm ülke karanlığa gömülmüştür. Geçen kış elektrik hizmetindeki krize doğalgaz krizi de eklenmiştir. 2016 sonu 2017 başında; BOTAŞ, doğalgaz santrallerine verdiği doğalgazı kesmiş; ülkenin sanayi bölgelerinin yer aldığı İstanbul, Kocaeli gibi illerimize elektrik verilememiştir. Her kriz döneminde yaşandığı gibi borsada fiyatlar ani tırmanışa geçmiş, kilovat saat başına elektrik fiyatının 2 TL'lere dayandığı fahiş rakamlar oluşmuştur.

Enerji alanında yandaş sermaye gruplarının etkisi malumdur. Ancak son dönemde “serbest piyasa” adı altında devlet destekli özel sermayeli enerji politikalarına doğrudan geçiş yapılmıştır. Kömür santrallerine yıllık düzenlenen ihalelerle alım garantisi verilmiş, yeniden yap-işlet-devret modeli de diyebileceğimiz kamu kaynaklarının elektrik üretim tesisi yapmak üzere özel sermayeye devredilmesine yönelik ihaleler gerçekleştirilmektedir. Bu yolda da hiçbir sınır, kural tanınmamaktadır. Eskişehir ALPU örneğinde olduğu gibi istedikleri karar çıkmayınca kurulların yapısı bir kararla değiştirilivermektedir. AKP hükümetlerinin iş başına gelmeden önce en çok eleştirdiği ve yürürlükten kaldıracığı vaatlerinde bulunduğu alım garantili elektrik üretim tesisleri modeline önce nükleer santraller, sonra da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na Berat Albayrak'ın getirilmesinin ardından kömür santralleriyle geri dönüş yapılmıştır. Son olarak arz fazlası olduğu gerekçesiyle satış yapamayan santrallara kapasite mekanizmasıyla bir nevi alım garantisi sağlanmıştır.

Kamunun enerji alanında yatırım yapmasının yasaklandığı 2000'li yıllardaki arz açığı endişesi 2010'larda arz fazlası sorununa dönüşmüştür. Son 10 yıllık dönem itibarıyla kurulu güç ve elektrik tüketim artışına bakıldığında talep tahmini ve yatırım planlamasında büyük yanlışlar yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin elektrik tüketimi 2006 yılında 174.6 milyar kilovat saat iken yüzde 59.92 artışla 2016 yılında 279.3 milyar kilovatsaate çıkmıştır. Aynı 10 yıllık dönemde yüzde 93.51 artışla 2016 yılsonunda kurulu güç 78 bin 497 MW olmuştur. 2017 yılsonunda yüzde 8.5 artışla 85 bin 200 MW olan kurulu güçteki artış, 2007 yılından bu yana bakıldığında yüzde 108.6'ya çıkmıştır. Bu artış oranı 1997-2007 yılları arasında yüzde 86.5, 1987-1997 yılları arasında yüzde 75.2 olmuştur. Her yıl için geriye dönük 10 yıllık kurulu güç artışına bakılsa bile 1996-2016 arasındaki hiçbir yılda bu oran yüzde 100'e ulaşmamaktadır. Hatta 10 yıllık kurulu güç artışının yüzde 90'ı geçtiği yıllar, yalnızca 2006 ve 2016 olmuştur.

Yük Tevzi Sistemi'nin verilerine göre lisanssız üretim-tüketim hariç olmak üzere geçen yıl elektrik tüketimi 289 milyar 975 milyon kilovat saate ulaşırken; geçen yıl en yüksek puant

talebi, 26 Temmuz saat 14.40'da 47 bin 659.65 MW olarak gerçekleşmiştir. En yüksek puant talebi ve kurulu güç üzerinden hesaplanan kurulu güç yedeğine bakıldığında; Türkiye'nin 2017 yılsonunda yüzde 78.77'lik kurulu güç yedeği oluşmuştur. Bu yedek güç; TEİAŞ'ın 2017-2021 Üretim Kapasite Projeksiyonu'nda ortaya konulan yüzde 69.2'lik öngörüsünün yaklaşık 9.6 puan üzerindedir.

Özetle piyasacı, yandaş sermayeyi gözeten teşvikçi dönemde elektrik üretimine gereksiz yatırımlar yapılmış ve elektrik piyasası şişirilmiştir. Bu ortamda halen nükleer santrallara, kömür santrallarına ve işletme hakkı devriyle yaptırılmak istenen termik santrallara alım garantileri verilmektedir.

Akkuyu NGS'ye kısıtlı inşaat çalışma ruhsatı verilmiş ve inşaat fiilen başlatılmıştır. Bu santrala, 15 yıl boyunca üreteceği elektriğin yüzde 50'sine 12.35 sent/kWh üzerinden alım garantisi verilmiştir. 6 Şubat 2018 tarihli kur üzerinden 46.31 kr/kWh olan bu rakam 2017 piyasa fiyatından yüzde 275 daha pahalıdır. Santralin yılda 38 milyar kWh elektrik üretmesi ve yarısını devlete, yarısını da piyasaya satması öngörülmektedir. Yani santrala 15 yılda 285 milyar kWh elektrik karşılığında 35.2 milyar dolar (132 milyar TL) ödenecektir. Santralin toplam yatırım bedelinin ise 20 milyar dolar olacağı belirtilmektedir.

Sinop NGS'ye 20 yıl alım garantisi verilmiş ve yakıt bedeli hariç kWh başına birim bedeli 10.83 sent olarak tespit edilmiştir. Yine 6 Şubat 2018 tarihli kurlar üzerinden 40.6 kuruş olan bu fiyat, 2017 yılı piyasada ağırlıklı ortalama 16.81 kuruş olan fiyattan yüzde 242 daha pahalıdır. Yıllık 35 milyar kWh civarında üretim yapacağı hesabından hareket edilirse, alım garantisi nedeniyle yıllık olarak bu santrala 3.79 milyar dolar (14.2 milyar TL) ödenecektir. Bu rakam 20 yılda 75.8 milyar dolara (284 milyar TL) ulaşacaktır. Üstelik bu rakama yakıt bedeli dahil değildir.

Kömür yakıtlı Çayırhan B Termik Santrali'nin işletme hakkı devri yöntemiyle kurulması ve çalıştırılmasına ilişkin ihalenin yapılması ve Özelleştirme Yüksek Kurulu'nun 9 Mart 2017 tarihinde yayımlanan kararının ardından 1 Temmuz 2017 tarihinde Çayırhan Kömür Sahası, 35 yıllığına Kolin, Kalyon ve Çelikler Grubu'na devredilmiştir. Toplam 720 MW kurulu güçte olması öngörülen santrala kWh başına 6.04 sent üzerinden 15 yıl alım garantisi verilmiştir. Yine 6 Şubat 2018 tarihli kurlar üzerinden 22.65 kuruş olarak verilmiş olan bu fiyat, 2017 yılı piyasada ağırlıklı ortalama 16.81 kuruş olan fiyattan 1.34 kat daha fazladır. Türkiye'nin bu enerjiye ihtiyacı olmasa bile 15 yılda yıllık 4.2 milyar kWh üretim üzerinden 3.8 milyar dolarlık (14.3 milyar TL) ödeme yapılacaktır. Santralin yatırım maliyetininin 1.1 milyar dolar olmasının öngörüldüğü dikkate alındığında alım garantisi yoluyla 4.5 yılda bu bedeli halkımız şirketlere ödeyecektir.

Aynı şekilde Çayırhan B Termik Santrali gibi Eskişehir Alpu-Tepebaşı Termik Santrali yaptırılmak istenmektedir. Birinci derece tarım arazisi olarak koruma kapsamındaki Alpu Ovası yönetmelikte yapılan değişikliğin ardından Toprak Koruma Kurulu'na aldırılan kararlar tarım dışı amaçla kullanıma açılmıştır. Burada kurulacak santralin 1100 MW gücünde olması ve yıllık 7 milyar kWh elektrik üretmesi öngörülmektedir. Tepkiler sonucu ihale 26 Nisan 2018'e ertelenmiştir. Henüz ihale yapılmadığı için alım garantisi verilecek fiyat belli değildir. Ancak yerli kömürle çalışan santrallara her yıl enflasyon oranında artırılmak üzere 2018 yılı için 20.8 kr/kWh bedel üzerinden verilen alım garantisi dikkate alındığında Alpu için verilecek fiyatın da daha düşük olmayacağı açıktır. Bu durumda yıllık 1 milyar 456 milyon lira olacak

alım garantisinin süresi Çayırhan gibi Alpu için de 15 yıl olarak belirlenirse; Türkiye'nin ihtiyacı olmasa da santrali kurup işletecek şirkete 15 yılda 5.8 milyar dolar (21.8 milyar lira) ödeme yapması gerekecektir.

Tekirdağ Çerkezköy kömür yakıtlı termik santrali için de süreç devam etmektedir. Kurulu gücünün 990 MW olması beklenen santralin yıllık 6.5 milyar kWh elektrik üreteceği ve en az 20.8 kr/kWh olan 2018 yılı yerli kömür santrallerine verilen alım garantisi fiyatının verileceği düşünülmüş; 15 yılda toplam 97.5 milyar kWh elektrik üretimi karşılığında 5.4 milyar dolar (20.3 milyar TL) ödeme yapılacaktır.

Bu büyük 5 projenin tamamlanmasının beklendiği 2020-2025 yıllarından itibaren 15-20 yıl süreyle Türkiye'nin karşı karşıya kalacağı ödeme yükü 126 milyar dolara (472.5 milyar TL) ulaşmaktadır. Üstelik elektrik kullanılsa da ödenmek zorunda kalınacak bu rakama yakıt bedeli ve enflasyon farkı gibi fiyat artırıcı unsurlar da dahil değildir. Alım garantilerinin ülkemize maliyeti, kurlar yükseldikçe daha da artmaktadır.

Yerli kömür kullanımı karşılığında santrallara; piyasa fiyatlarının üzerinde yıllık ihale miktarı üzerinden alım garantisi verilmesi yoluyla şirketlere 2016 yılından beri TETAŞ üzerinden aktarım yapılmaktadır. EPIAŞ verilerine göre 2016 yılı piyasa takas fiyatı ağırlıklı ortalaması 14.832 kuruşken, 18.5 kuruşluk fiyat uygulamasıyla kWh başına 3.7 kuruş olmak üzere toplam 232 milyon TL; 2017 yılı piyasa takas fiyatı ağırlıklı ortalaması 16.811 kuruşken yine 18.5 kuruşluk fiyat uygulamasıyla kWh başına 1.7 kuruş olmak üzere 304 milyon TL kamudan fazladan aktarım yapılmasına yol açılmıştır. Bu yıl piyasa takas fiyatının geçen yıllara aynı düzeyde olacağı varsayılırsa, kWh başına 3.3 kuruş olmak üzere fazladan 692 milyon TL ödeme yapılacaktır. Bu yükün bir kısmı EÜAŞ'ın ucuz üretim yapan santralleri üzerinden karşılanmaya çalışılırken, bir kısmı da 2017 yılı başından beri uygulamaya konulan farklı fiyatlandırma uygulamasıyla bazen genel aydınlatma ödemesi olarak kamu bütçesine bazen de yurttaşların faturalarına yansıtılmakta; sonuç itibarıyla kamunun cebinden karşılanmaktadır. Yap-işlet modeliyle yaptırılan, toplam kurulu gücü 4 bin 600 MW olan 4 doğalgaz santralına sağlanan alım garantisinin süresi bu yıl dolacakken, doğalgaz santrallerinin yerine AKP iktidarı tarafından kömür santralleri geçirilmiş olmaktadır.

Arz fazlası ve piyasadaki düşük fiyatlar nedeniyle başta doğalgazdan elektrik üretenler olmak üzere batmakta olduklarını, piyasadan çekileceklerini, bu durumun gelecekte arz güvenliğini tehlikeye atacağı iddiasıyla kapasite alım mekanizmasını gündeme getirmişlerdir. Bu arz fazlasını oluşturan enerji üreticilerinin piyasa dinamikleriyle verdikleri yatırım kararının sonuçlarına katlanmaları gerektiği düşüncesi anlaşılabilir bugün ortadan kalkmıştır. Santrallara kapasitelerine göre, üretim yapıp satmasalar bile ödeme yapılmasını öngören bu mekanizma, bu yıl yürürlüğe konulmuştur. Yaklaşık 2 yıldır elektrik fiyatlarının artırılması için baskı yapan doğalgaz santrallerinca gündeme getirilmişse de kömürcü tercihlerini açıktan uygulamaya koyan siyasal iktidar kömür santrallerini de bu mekanizma kapsamına almıştır.

Nükleer, kömür ve doğalgaz için bir şekilde alım garantisi devreye sokulurken, yenilenebilir enerjiye verilen desteklerin son bulacağı açıklanmıştır. Üstelik yenilenebilirde büyük ihalelerle tekeli bir anlayışa doğru yol alınmaktadır ki bu da yenilenebilirden beklenen umutların piyasa tekeliyle yok edileceğinin göstergesidir.

Dünyadaki elektrik fiyatlarına bakıldığında ise düşme seyri görülmektedir. Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektriğin fiyatı 3 sent/kWh'in bile altına inmiştir. Doğalgazdan

elektrik üretilmesinde dünya ortalama fiyatı ise 5.5 sent/kWh civarındadır. Durum böyle iken bu denli yüksek fiyatlı alım garantilerini anlamak mümkün değildir.

Elektrik talebi, mevcut kurulu güç ve bugünden yapılacağı öngörülen santral projeleri dikkate alındığında; Türkiye'nin enerji açığı olmadığı, hatta bugün için arz fazlası olduğu bizzat Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından da ifade edilmiş, bilinen bir gerçektir. Bu pahalı ve çevre için riskli, tarım arazilerini, ormanlık arazileri, deniz kıyılarını yok edecek santral projelerine ihtiyaç yoktur. Bu projeler derhal durdurulmalı, zaten kısıtlı olan kamu kaynakları atılacak enerji projelerine değil, daha yararlı sonuçlar üretecek yatırımlara yönlendirilmelidir.

Elektrik politikalarındaki bu yanlışların kamuya nasıl yansıdığına da bakalım. Dağıtım hizmetinin en temel kamusal ayaklarından biri olan sokak aydınlatmaları özelleştirme sürecinin ardından şirketleri fonlamanın bir aracı haline getirilmiştir. Dağıtım şirketlerinin sokak aydınlatma bedellerini belediyelerden tahsil etmekte zorlanmaları üzerine bu yük doğrudan Hazine'nin üzerine yıkılmıştır. Oysa faturalardan Belediye Tüketim Vergisi alınmaya devam edilmektedir. Böylece Hazine üzerinden kamudan ikinci kez tahsilat yapılırken, denetimsiz süreç sonunda Hazine'ye fahiş faturalama yapıldığı da ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine aydınlatma yükümlülüğü Enerji Bakanlığı bütçesine alınmıştır. EMO'nun açtığı davalar sonucunda Anayasa ve yasalar kapsamında denetimin kamunun asli işi olduğu, bunun piyasalaştırılmayacağı ortaya çıkınca, bakanlık bünyesinde yetersiz de olsa dağıtım şirketlerine yönelik bir denetim birimi oluşturulması sağlanmıştır. Son olarak aydınlatma bedelleri dağıtım şirketlerini fonlamanın yeni bir aracı haline getirilmiştir. Ocak 2017'de diğer tarifeler aynı kalırken genel aydınlatma tarifesine yüzde 21.3 zam yapılmıştır.

Yine kamuoyunu yakından ilgilendiren bir uygulama da kayıp ve kaçak elektrik bedelleridir. Kayıp ve kaçağın düşürülmesi için yapıldığı iddia edilen özelleştirmelerin ardından kayıp ve kaçağa ilişkin hedefleri yükselttiler dağıtım şirketlerine elektrik faturaları üzerinden kaynak aktarımı sağlanmıştır. Kayıp ve kaçak bedellerinin toplumda yarattığı infialin ardından önce faturalardaki kayıp ve kaçak bedeli görünmez kılınmış, ardından tarifede "sadeleştirme" yaptıkları gerekçesiyle kayıp ve kaçak yükü tamamen gizlenmiştir. Kayıp ve kaçağın faturalarla kullanıcılardan tahsil edilmesi için yasa düzenlemesi yapılmış; dava açılması ve açılan davalardan sonuç alınması da yasayla engellenmiştir.

"Şirketlerin sunacakları hedefleri yakalayamamaları durumunda kasalarından kayıp ve kaçak bedelini ödeyecekleri, hedefin üzerine çıkarlarsa da kamudan tahsil edilen kayıp ve kaçak bedellerinin şirketlerin kasasına kalacağı" iddia edilen sistem sözde kalmıştır. Geçiş dönemlerinde (2006-2010, 2011-2015) belirlediği kayıp ve kaçak hedeflerini değiştirerek şirketleri cezadan kurtaran EPDK, 2016 yılından itibaren geçtiği 5 yıllık yerine tek yıllık hedef uygulamasında bile revizyona gitmiştir. EPDK, elektrik dağıtım şirketlerinin 2018 yılı kayıp ve kaçak hedeflerini belirlerken, geriye dönük olarak 2016 ve 2017 hedeflerini de değiştirmiştir. Son olarak açıklanan 2016 kayıp ve kaçak gerçekleşmelerine bakıldığında ise; 2 dağıtım şirketi dışında tüm şirketlerin hedefin altına düşerek, yurttaşlardan fazladan tahsil edilen kayıp ve kaçak bedelini kar olarak hanelerine yazmalarına olanak sağlanmıştır.

Kayıp ve kaçağa ilişkin olarak enerji ile ilgili kurumların verileri, soru önergelerine verilen yanıtlar, dava sürecinde yargıya sunulan veriler, hatta EPDK'nın aynı rapor içinde kullandığı rakamlar bile birbirinden farklıdır. Oranların yanında miktarsal olarak da verilere yer verdiği için TEDAŞ'ın istatistikleri dikkate alındığında, Türkiye geneli kayıp ve kaçak oranı ağırlıklı

ortalama olarak 2012’de yüzde 16.89, 2013’te yüzde 17.91, 2014’te yüzde 17.19, 2015’te yüzde 16.67’dir. TEDAŞ’ın 2016 yılı dağıtım istatistiklerine göre Türkiye geneli kayıp ve kaçak oranı yüzde 15.58 olmuştur. Görüldüğü gibi kayıp ve kaçak oranı düşmek bir yana 2013 kriz yılıyla birlikte artmıştır. TEDAŞ verilerine göre 2012’de 29.6 milyar, 2013’te 31.5 milyar, 2014’te 31 milyar, 2015’te 31.2 milyar ve 2016’da 30 milyar 4.1 milyon kWh’lik kayıp ve kaçak elektrik kullanımını söz konusudur.

Kayıp ve kaçak tüketimler için enerji, dağıtım şirketlerine kamu toptan ticaret şirketi TETAŞ tarafından sağlanmaktadır. TETAŞ 2017 yılından itibaren satışlarında aynı elektrik için nerede kullanıldığına göre farklı fiyat uygulamaya başlamış olup; 2017 yılında 4 çeyrek dönemde açıklanan satış fiyatlarının ortalaması 15.74 kuruştur. Son 5 yılda, yıllık kayıp ve kaçak elektrik tüketim miktarının yaklaşık 30 milyar kilovat saat düzeyinde olduğu dikkate alındığında geçen yıl için kayıp ve kaçak tüketiminin parasal değerinin 4.72 milyar TL olduğu ortaya çıkmaktadır. TETAŞ 2018 yılında kayıp ve kaçak tüketim için sattığı enerjinin fiyatına yüzde 19.26 oranında zam yaparak 15.1 kuruştan 18.008 kuruşa çıkarmıştır. Bu fiyatı 2018 yılında hiç değiştirmese ve 30 milyar kWh’lik kayıp ve kaçak tüketim gerçekleşirse ödenecek bedel 5.4 milyar TL’ye ulaşacaktır.

Ocak 2016’da tarifelerde yapılan karartma ile “dağıtım hizmeti, iletim, kayıp ve kaçak ile sayaç okuma” bedelleri dağıtım bedeli adı altında toplanmıştır. Bu gizleme operasyonu, elektrikteki maliyetlere ilişkin hesaplama yapılmasını engelleyecek şekilde kamuoyundan bilgilerin saklanması sağlanmıştır. Bilgilerin saklanmasıdaki amaç ise kalemler üzerinde yapılan oynamalarla kamudan şirketlere yapılan aktarımları görünmez kılmaktan başka bir şey değildir. Mühendisliğin esası “ölçüme” dayanmasıdır. Tüm dünya “büyük veri”yi tartışırken, biz verileri yok eden bir ülkede yaşamaya mahkum edilmekteyiz.

Elektrik maliyetlerindeki düşüşler indirim olarak elektrik fiyatlarına asla yansıtılmazken, maliyet esaslı fiyatlandırma mekanizması otomatik zam olarak işletilmiştir. Seçim, Anayasa referandumları gibi elektrik fiyatlarını baskılamak istedikleri zamanlarda bile devlet bütçesine faturanın yıkılacağı uygulamalar yapılarak şirketler kollanmaya çalışılmıştır. Örneğin kayıp ve kaçak hedefi doğrultusunda yıl yıl azalması gereken kayıp ve kaçak kaleminde yapılan indirim bu kez dağıtım bedeli içine giydirilerek yine halka fatura edilmiştir. Örneğin şirketlerin dağıtım hizmetiyle ilgisi olmayan harcamaları faturalara yansıtılmaları sağlanmıştır. Örneğin kamunun toptan alım-satım şirketi olan TETAŞ fiyatları üzerinden şirketler fonlanmıştır. Ocak 2017’de TETAŞ’ın satış fiyatları ikiye ayrılmış, kayıp ve kaçak enerji tüketimleri için yapacağı satışlara farklı fiyat, aydınlatma için yapacağı satışlara farklı fiyat uygulaması başlatılmıştır. Devlet bütçesinden karşılanan aydınlatma için TETAŞ’ın satış fiyatı Ocak 2017’de yüzde 29.4 zamlanmıştır. Kayıp ve kaçak tüketimini karşılamak üzere yapılan elektrik satışlarında TETAŞ’ın uyguladığı fiyatta 1 Temmuz’da indirim gidilmiş; bu indirim faturalara yansıtılmadığı için olduğu gibi dağıtım şirketlerine bırakılmıştır.

Yine 2018 yılında 50 milyon kilovat saat ve üzerinde elektrik kullanan büyük sanayi kuruluşlarının kullandığı elektriğe örtülü bir zam yapılmış olup; bu zam uygulaması Nisan ayında yürürlüğe girecektir. Son kaynak tedarik tarifesi olarak adlandırılan bu uygulama Aralık 2017’ye göre elektrik fiyatlarında yüzde 9.64 artış anlamına gelmektedir. Nisan ayı için açıklanan referans yenilenebilir enerji maliyeti ile 2017 yılı ortalama piyasa fiyatı dikkate alındığında ise zam oranının yüzde 26.88’e kadar çıkabileceği görülmektedir.

Normal piyasada çok fazla tüketimi olan kuruluşların pazarlık güçlerinin yükselmesi beklenirken, bu uygulama yüksek tüketimi olan sanayi kuruluşlarını cezalandırmış olmaktadır. Burada daha fazla enerji tükettikleri için daha fazla maliyete katlanmaları gerektiği gibi çevresel ve toplumsal yarar yaklaşımı yerine “piyasanın” yaşatılmasının gözetilmesi sorunun temelini oluşturmaktadır. Hakkaniyetli bir maliyet paylaşımı yerine “elektrik piyasasının” zoraki yaşatılmasına yönelik çaba Türkiye’nin zaten sorunlu olan ekonomik gelişimi üzerinde olumsuz etkiler yaratacaktır. Özellikle enerji tüketimi daha az ama katma değeri yüksek üretime yönelik adımlar atılmadan Türkiye’nin fazla elektrik tüketen sanayi kuruluşlarının elektrik fiyatlarının pahalılaştırılması dolaylı olarak enflasyon şeklinde halkımıza da geri dönecektir. Son kaynak tedarik tarifesinin başlatılmasıyla serbest tüketici limitinin aşağıya çekilmesi de büyük ölçüde anlamını yitirmiş; fiili olarak serbest tüketici limiti yıllık 50 milyon kilovat saate yeniden çıkarılmış olmaktadır. Uygulamada tedarik şirketlerinin ikili anlaşmaları için son kaynak tedarik tarifesi “tavan fiyat”, normal tarifeler ise “taban fiyat” anlamına gelecektir. Özellikle organize sanayi bölgelerindeki üretim tesisleri dışında 50 milyon kilovat saat altında tüketimleri olmasına karşın organize sanayi üzerinden büyük tüketici gibi cezalandırılmış olacaklardır.

Yaz saati uygulamasının kalcılaştırılmasında olduğu gibi hukukla ve halkla inatlaşma halinde enerji politikaları dayatılmaktadır. Metodolojisi ve veri setleri tartışmalı, ne olduğu bile açıklanmayan bir rapora dayanılarak tasarruf olduğu iddia edilmektedir. Resmi enerji verileri, yaz saatinin kalcılaştırıldığı dönemde; yüzde 6’lık bir tüketim artışı yaşandığını göstermektedir. Bu artışı ne sanayi üretimi, ne büyüme rakamları ne de iklimsel koşullar açıklayabilmektedir. İşte bu tüketim artışı arz fazlası olduğu dönemde kur artışı nedeniyle feryat eden piyasaya can suyu yapılmış; kamu üzerinden yine şirketler fonlanmıştır.

Zorla oluşturulmaya çalışılan elektrik piyasasına iktidarın ve çeşitli sermaye kesimlerinin ter-cihleri kapsamında günü birlik yapılan müdahaleler; sürekli birilerinin fahiş karlar elde ederken, birilerinin “battık” feryatlarına yol açmaktadır. Bugün piyasalaştırılan enerji sektörünün dış borçlar yoluyla yatırımlar gerçekleştirdiği, kur artışıyla da ülkenin borç batağı içerisinde önemli bir yere sahip oldukları bilinmektedir. Bu batağın daha fazla derinleştirilmemesi ve kurulabilmesi için elektrik alanında kamu yararını gözetten bir planlama anlayışının acilen gündeme alınması gerekmektedir.

Yine meşruluğu kalmamış olan bir düzenleme de TRT payıdır. Kamu yayıncılığı yapmadığı açık olan TRT için elektrik faturaları üzerinden kesintinin haklı bir gerekçesi bulunmamaktadır. Burada da bir çifte standart işletilmiş, sanayiciler için TRT payı, üretim reform paketi olarak getirilen bir yasa düzenlemesiyle 1 Temmuz 2017’den itibaren kaldırılırken konutların faturalarından halen tahsil edilmektedir.

TRT’nin gazabından meslek alanlarımız içerisinde yer alan iletişim sektörü de olumsuz etkilenmiştir. Radyo ve televizyon yayınlarını almaya yaran her türlü cihazdan bandrol alınmasına yönelik kararla birlikte İnternet’e erişebilen cep telefonları ve bilgisayarlar üzerinde yeni bir yük yaratılmıştır. Mevcut durumda 400 liralık bir cep telefonundan 160 TL ÖTV, 40 TL bandrol, 108 TL KDV kesintisi yapılmasıyla yüzde 77’lik bir yük oluşturularak fiyat 708 TL’ye yükselmektedir. Akıllı cep telefonları için ortalama 1000 liralık fiyat alındığında da ek yükler nedeniyle yüzde 59.3 fiyat artışıyla maliyet 1593 TL’ye ulaşmaktadır. Son yapılan zamlarla birlikte cep telefonu faturalarına kullanım üzerinden yansıtılan iletişim bedelleriyle

birlikte aylık vergiler dahil 39.8 TL'lik kullanım faturası üzerinden 4 kişilik bir ailenin cep telefonu üzerinden iletişim faturası; cihaz maliyeti dahil olmak üzere 8 bin lirayı aşmaktadır. Bu iletişim sektörüne yönelik politikaların kullanıcılara yansıyan yüzüdür. Tüm Türkiye için büyük bir kriz anlamına gelen Türk Telekom'un içine düşürüldüğü içler acısı durum ise geleceğe yönelik adeta bir karabasan olarak ortada durmaktadır. EMO olarak bu dönem faaliyetlerimiz içerisinde Türk Telekom Özelleştirme Raporu'nu hazırladık. Bu rapor Türk Telekom'un hisselerinin nasıl rehin kaldığını ortaya koyan, kamunun nasıl kandırıldığını gösteren bir çalışma oldu. 12 yıl önce 21 yıllık imtiyaz sözleşmesiyle Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en büyük özelleştirme şovuyla Hariri ailesinin ana ortak olduğu şirkete yönetim yetkisiyle birlikte yüzde 55 hissesi devredilmişti. Oger şirketinin özelleştirme bedelini ödemek için kredi aldığı, bu kredinin karşılığında Türk Telekom'un hisselerini rehin bırakmasına göz yumulduğu, aradan geçen süre boyunca bu borcu ödemediği gibi 2013 yılında borç yapılandırması adıyla yeniden daha çok borçlanıp yine Türk Telekom hisselerini rehin verdiği, Oger Grubu batarken Türk Telekom'u korumak adına hiçbir önlem alınmadığı, Oger'in yönetimde olduğu 12 yıllık sürede Türk Telekom üzerinden 5.7 milyar dolarlık temettü gelirini alıp götürdüğü bu raporda belge ve verilerle ortaya konulmuştur. Bugün Oger Grubu'nun borçlarını ödememesi nedeniyle bankaların takipteki alacaklar kapsamında Türk Telekom'a el koymayı düşündükleri, Türk Telekom'un bugünkü piyasa değerinin hisselerinin rehin bırakılmasına yol açan borcu karşılamadığı, bu nedenle alıcı dahi bulunamadığı, üstelik bu kredinin yükünün de büyük ölçüde 3 büyük Türk bankası üzerinde olduğu, borçlarını ödemeyen Oger'in Türk Telekom Anasözleşmesi'ne göre tüm yönetim kurulu üyelikleri otomatikman düşmüş olmasına karşın halen görevden el çektilermedikleri, kamunun herhangi bir şekilde inisiyatif alması durumunda borcun kamunun sırtına yüklenmiş olacağı gerçeğiyle karşı karşıyayız. Öncelikle Türk Telekom hisselerinin imtiyaz sözleşmesinin ve Danıştay'ın arkasından dolanarak rehin verilmesini sağlayan sorumlular hakkında işlem yapılması gerekmektedir. Türkiye'nin en karlı kuruluşu olan Türk Telekom özel şirket elinde 2016 yılında zarar açıklamıştır. Bu yıl açıklanan karın da yönetim yetkisi aslında düşmüş olan şirkete verilmemesi gerekmektedir. EMO'nun bu yönde yaptığı uyarının ardından kar dağıtımı yapılmayacağı açıklanmıştır.

Değerli Meslektaşlarımız,

Odamız 45. Dönem içerisinde ülkemizde yaşanan tüm bu olumsuzluklara karşı mesleğimiz ve meslektaşlarımız için, mühendislik hizmetlerinin kamu yararına kullanılması için faaliyetlerini sürdürmeye çalışmıştır.

Ekonomik sıkıntılarımıza karşın 45. Dönem kapsamında Elektrik Mühendisliği Dergimizi ve Kadın Bülteni'ni, EMO Bilimsel Dergi'yi yayınlamaya, çeşitli yayınlarımızla meslektaşlarımıza hizmet sunmaya, MİSEM kapsamında eğitimlerimizi gerçekleştirmeye devam ettik ve planlanan bilimsel etkinliklerimizi de gerçekleştirdik. Bu etkinliklerde EMO'nun ve meslektaşlarımızın seslerini duyurmaya, bilimsel değerlendirmeleri kamuoyu ile paylaşmaya çalıştık. Yine bu dönem Bilgi ve İletişim Teknolojileri Komisyonumuzun hazırladığı Bilgi ve İletişim Teknolojileri Yoksulluğu başlıklı raporumuz ile ülkemizin bilgi ve iletişim teknolojilerinde nasıl geriye itildiğini ayrıntılarıyla ortaya koyduk.

Mesleki alanlarımıza yönelik hukuki mücadelelerimizi de sürdürdük. SMM üyelerimizin mühendislik hizmetlerini mesleki denetime sunmaları ve en az ücret tarifesinin altında bu

hizmetleri vermemelerine yönelik uygulamamız ile ilgili açılan davalarda EMO'nun uygulamalarının hukuka uygunluğu yargı kararlarıyla da saptandı.

İş ekipmanlarının periyodik kontrolünde mühendislerle teknisyenleri eşitleyen, aynı eğitim ve sınava tabi tutulmasını öngören tebliğe karşı dava açtık.

Asansörlerin periyodik kontrolüyle ilgili çalışma usul ve esasları belirleyecek komisyonunda TMMOB'yi yok sayan yönetmelik açtığımız dava sonucu yargı kararıyla iptal edildi.

Ayrıca asansörlerin periyodik kontrollerinde Odamız üyesi elektronik ve elektronik haberleşme mühendislerinin görev yapmasının engellenmeye çalışılması üzerine, Bilim ve Sanayi Bakanlığı ile görüşülerek meslektaşlarımızın mağduriyeti giderilmiştir.

Elektronik mühendisi meslektaşlarımızın, 1 kV altı tesisler için proje hazırlama, şantiye şefliği üstlenme ile asansör yetkili servislerinde görev alma konularında kısıtlama getiren Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'ne karşı da dava açtık.

EMO'nun 45. Olağan Genel Kurulu'nda alınan karar gereğince sürdürdüğü A Tipi Muayene Kuruluşu olmasına yönelik akreditasyon çalışmalarını olağanüstü genel kurul girişimleri ve yaşanan dava süreçlerinin yıpratıcı ortamına rağmen tamamladık. Türkiye Akreditasyon Kurumu'ndan EMO İktisadi İşletmesi'nin akredite olduğuna ilişkin belge, 9 Kasım 2017 itibarıyla alınmıştır. Böylece elektrik iç tesisat, topraklama, paratoner, toprak özgül direnci ile elektrik ve hidrolik tahrikli asansör muayene alanlarında akreditasyon sağlanmıştır.

Akreditasyon konusunu bir gecede alınmış bir Genel Kurul kararı olmadığını belirtmek isterim. Odamız, mesleğimiz, meslektaşlarımızın yararı açısından 3 dönem boyunca üzerinde çalışılmış, yasal zorunlulukların yanında tamamen teknik bir mesele olarak ele alınan başta asansör periyodik kontrolleri olmak üzere meslek alanlarımızda söz sahibi olma ve mesleki denetim faaliyetlerimizi kamu yararına sürdürme kaygısıyla hareket edilen kapsamlı bir çalışma olarak değerlendirmekteyiz. Şimdi yasal gereklilikler sağlanmış ve uygulama sürecine geçilmiştir. Bu konuda pek çok aksaklık ve eksikliklerimiz olabilecektir. Uygulamaya dönük her türlü yapıcı eleştiriye açığız.

Değerli Meslektaşlarım,

Meslek örgütümüzün genel kurul süreci, ülkemiz için belki de yegane kalmış bir demokratik işleyiş sürecini oluşturmaktadır. Genel kurulumuzun da demokratik işleyişimize sahip çıkacak şekilde tamamlanacağına inancım tamdır. Elektrik Mühendisleri Odası, ülkemizin yaşadığı sancılı sürece rağmen umutsuzluğa kapılmadan ve yılmadan, bugüne kadar sürdürdüğü emekten, halktan, bilimden, demokrasi ve çağdaşlıktan yana tavrını, giderek gelişen örgütlülük yapısı ile bundan sonra da sürdürecektir; ülkemiz, mesleğimiz ve meslektaşlarımız yararına mücadele edecektir.

Hüseyin ÖNDER
Elektrik Mühendisleri Odası
45. Dönem Yönetim Kurulu Başkanı